

...vred ali v Mariboru s pošiljanjem na dom za celo leto 25 din., pol leta 1250 din., četiri leta 650 din. Izven Jugoslavije 46 din. Naročnina se pošlje na upravništvo "Slovenskega Gospodarja" v Mariboru, Koroška cesta 5. List se dopušlja do odpovedi. Naročnina se plačuje vnaprej. Telefon interurban št. 115.

Posamezna številka stane 1 din.

Poštnina plačana v gotovini.

Uredništvo je v Mariboru, Koroška cesta št. 5. Rokopisi se ne vračajo. Upravništvo sprejema naročnino, inserate in reklamacije.

Cene inseratov po dogovoru. Za večkratne oglase primeren popust. Nezaprite reklamacije se poštnine preste.

Čekovni račun pošnega urada Ljubljana št. 10.603. Telefon interurban št. 115.

SLOVENSKI GOSPODAR

LIST LJUDSTVU V POUK IN ZABAVO

33 številka

MARIBOR, dne 2 avgusta 1928.

57. letnik.

Za naše stradajoče dijake.

Letno poročilo o delovanju «Dijaške večerje».

Lansko jesen, ko so zopet prišli dijaki v šole, je bilo ogromno število takih, ki niso imeli noben dan tople večerje. To so bili največji revčki. Zato se je napravil odbor pod imenom «Dijaške večerje», ki si je stavil nalogo oskrbeti tem siromakom preprosto, pa dobro in izdatno tople večerje. Potrkali smo na usmiljena srca našega dobrega ljudstva in bili smo uslišani. Podpore so prihajale od vseh strani v taki meri, da smo lahko dali 67 dijakom vsak dan zvečer prav izdatno tople hrano. Blagi dobrotniki so nam pošiljali denar, posebno pa živila, kakor: krompir, fižol, mast, suho sadje, pšenico, rž, ajdo pa tudi moko. Vsem usmiljenim dobrotnikom izrekamo tem potom v imenu revnih dijakov najtoplejšo zahvalo. Posebno hvalp pa zaslužijo naša pridna dekleta Marijinih družb in Dekliških zvez, ki so ponekod šle od hiše do hiše in nabirala prispevke in darove za «Dijaško večerjo». Istotako se prisrčno zahvaljujemo naši preč. duhovščini, ki je vodila nabiranje in nam pošiljala darove. Izreči pa moramo še srčno zahvalo Dijaškemu semenišču, ki je imelo «Dijaško večerjo» celo leto pod svojo streho in kuhalo za dijake. Bog bodi obilen plačnik vsem blagim dobrotnikom! Božji blagoslov naj rosi na njihove hiše in njihova polja!

V denarju smo nabrali 32.660 dinarjev, veliko pa smo nabrali v živilih. Pokrajinska uprava nam je naklonila 5000 din. Okrajni glavar dr. Lajnšič v Mariboru pa 1250 din. Dekliška zveza v Rečici v Sav. dol. je poslala 1670 din., Marijina družba v St. Ilju v Slov. gor. je nabrala poleg živil še 1500 din. Dekliška zveza v Staremtrgu je zbrala 775 din., zbirka v Tinjah na Pohorju je dala 560 din. Nadalje Dekliška zveza v Konjicah 350 din., dekanijski urad v Rogatcu 348 din., župnija Hajdin 312 din., Kat. izobraževalno društvo v Ribnici 306 din., Orlovski krožek v Križevcih 250 din., Mohorjani v Poljčanah 250 din., Posojilnica pri Sv. Petru pri Mariboru 250 din., Marijina družba v Ljutomeru 230 din. Velike svote so se nabrale za revne dijake pri raznih veseljih pa tudi žalostnih priložnostih, kakor na gostijah, v veseljih družbah, pa tudi povodom smrti itd. Mesto venca na grob sestanovitelja «Dijaške večerje» in posebnega prijatelja dijakov g. dr. Verstovška so njegovi prijatelji naklonili naši «Dijaški večerji» 2225 din. Med posebne dobrotnike šteje vlč. g. kaplan Josip Kranjc v Ptuj, ki nam je daroval 1000 din. Razum ime novanih pa je še dolga vrsta dobrotnikov, ki so se nas spomnili z večjimi ali manjšimi prispevki.

Živila so prihajala od vseh strani. Dekliška zveza pri Sv. Marjeti niže Ptuj nam je poslala 39 vreč živil, Središče 60 vreč, Velika Nmedelja 21 vreč, Staritrj in

Konjice po 14 vreč, Makole, Sv. Benedikt in Studenice po 13 vreč, Ormož 10 vreč itd. Skupno smo dobili približno 7000 kg krompirja, 800 kg fižola, 200 kg pšenice, 100 kg moke in več vreč koroze, kostanjev, jabolk in suhega sadja. Za vse te našteje in nenašteje darove še enkrat najpristrčneja zahvala!

Kaj pa znanprej?

«Dijaška večerja» se je torej preteklo leto dobro obnesla. Nasitila je vsak večer 67 stradajočih dijakov. Ali jo hočemo prihodnje leto opustiti? Nikakor ne! Razlogi, ki so bili lansko jesen merodajni za njeno ustanovitev, obstojajo tudi še danes in sicer celo v veliko večji meri, kakor lani. Draginja je letos veliko večja, kakor je bila lani, in dijaki bodo letos še bolj gladovali, kakor so lani. Kmetje in žetlarji svojih sinov ne bodo mogli dati študirat, ker ne bodo mogli plačevati mesečno po 2000 do 2600 K za hrano in stanovanje. Ako bi se «Dijaška večerja» opustila, bi bilo študiranje kmečkimi in žetlarskim sinovom popolnoma onemogočeno. Lansko leto je bilo v I. razredu mariborske gimnazije le samo 7 kmečkih sinov, letos sta bila konec junija med 68 učenci sprejeta v I. razred sploh samo 2 kmečka sinova. In ravno iz kmečkih hiš dobivamo najboljše duhovnike, krščanske učitelje in dobre, pravične uradnike, ki se imajo vsaj nekaj četa za kmečko ljudstvo. Ako pa hočemo, da še bodo šli nadarjeni fantje iz dežele študirat, jim moramo pomagati s podporami. Zato bomo «Dijaško večerjo» ohranili tudi za prihodnje šolsko leto, da naši revni dijaki na večer dobijo vsaj nekaj topllega v mlad in kaj rad lačen želodec. Zato

prisrčno prosimo

svoje lanske dobrotnike, da nam tudi letos pomagajo preživeti naše revne študente. Naša veleč. duhovščina naj nam ostane naklonjena ter naj organizira zbiranje milih darov za dijake v denarju in v živilih. Obračamo se s posebnim zaupanjem do dekliških Marijinih družb in Dekliških zvez, ki so nas lansko leto res požrtvovalno podpirale s tem, da so zbirale darove od hiše do hiše. Ni lahko opravilo prositi za druge. To zmore le rahlo čuteče krščansko srce. Pa tudi Orle in župane iskreno prosimo, da nam gredo na roko. Ponekod so lani navdušeni župani sami organizirali po svoji občini zbirke za dijake. Tako je prav! Naj isto storijo tudi letos.

Usmiljeno slovensko ljudstvo!

Ti si dozdaš še vedno pokazalo svoje dobro srce, kjerkoli je glad moril tvojega bližnjega. Darovalo si na stotisoče za gladno Rusijo, podprlo si svoj čas gladujočo dečo v Dalmaciji in na Balkanu. Glej, dijaki, ki te danes prosijo podpore, so tvoji sinovi, vzrastli so iz tvojih vrst, so sinovi katoliškega slovenskega ljudstva. — Slovensko ljudstvo! Usmililo si se ruskih revežev, zato

trdno upamo in pričakujemo, da ne boš zapustilo v bedi in gladi svojih lastnih katoliških slovenskih otrok, ki študirajo na mariborskih srednjih šolah. Mi te prosimo in ti kličemo:

Slovensko ljudstvo!

Odpri srce, odpri roke,
Otiraj revežem solzé!

Daruj za dijake, kolikor pač moreš. Zrviuj živila kakor krompir, fižol, žito, mast in drugo ali pa daruj v denarju. Vsak najmanjši dar se hvaležno sprejme. Mi se zavedamo, da si naložimo težko, težko nalogo, ko hočemo našim stradajočim študentom oskrbeti tople večerje, pa mi zaupamo v Boga in se zanesemo na dobro srčnost in usmiljenost našega dobrega krščanskega ljudstva. Uverjeni smo, da naše ljudstvo ne bo zapustilo svojih revnih dijakov v bedi in stiski.

Vsi prispevki se naj blagovolijo pošiljati na naslov: «Dijaška večerja» v Cirilovi tiskarni v Mariboru.

Za «Dijaško večerjo»:

predsednik dr. Anton Jerovšek.

Povišanje taks in pristojbin.

Vlada poviša takse in pristojbine.

Beograd, 21. julija.

Finančni minister radikal dr. Stojadinović je predložil narodni skupščini zopet nov zakonski predlog, ki gre za tem, da se naložijo malim in srednjim ljudem nova bremena. Ta predlog se imenuje: «Predlog zakona (postave) o izmeni in dopolnitvi zakona o taksah in pristojbinah.» Ta načrt zakona je sedaj v finančnem odboru, kjer se je že začelo o njem razpravljati. Naši poslanci so kot branilci ljudskih koristi takoj energično nastopili proti temu novemu izmозgavanju ljudstva.

Kake bodo nove pristojbine? Kako visoke takse? Za danes omenim samo nekaj primerov.

Na vsako prošnjo, vlogo ali pritožbo se bo moralo po sprejetju tega zakona (1. oktobra 1923) pritisniti kolek 5 dinarjev (dosedaj 3 dinarje). Za rešitev (uradni odgovor) pa zahteva vlada 20 dinarjev (dosedaj 10 D.). Za vsako prilogo je veljal dosedaj kolek za 1 dinar, a odslej 2 dinarja. Torej bo čisto navadno vlogo na kakoršenkoli urad, nadalje prizivi (rekurzi) in prošnje treba kolekovati skupno za najmanj 25 dinarji (100 K)! In kdo pošilja uradom največ vlog, prošenj in pritožb? Ravno revni sloji. Iz tega se vidi, da radikalna vlada nima prav nobenega srca za reveže. In ob volitvah bodo razni Nachtigalli, Koreni, Verlič in Jurkoviči zopet kot plačani srbski hlapci lovili slovenske volilce za srbske radikale. Ravno minister dr. Stojadinović, ki je ta

V libijski puščavi.

Roman.

Angleški spisal A. Conan Doyle.

(Dalje).

«Živijo Sadiel! Živijo, moja ljuba, draga Sadiel —!» je kričala. «Rešeni smo, dete, rešeni končno in vkljub vsem —!»

«Hvala bodi Bogu — res je!» je vpil polkovnik.

In vsi so kričali in vpili v neugnanem veselju.

Pa Sadiel se je v teh strašnih dneh naučila misliti bolj na druge ko na sebe. Objela je gospo Belmont krog vratu in sklonila svoje lice k njenemu.

«O, — ljuba, draga moja —! Kako naj bom vesela, ko pa sem — ko pa sta —»

«Ne — nikdar ne!» je vzkliknila verna žena v polnem zaupanju na Božjo usmiljenje. «Ne verujem tega, dokler ne vidim svojega Johna mrtvega pred seboj —. In ko ga bom videla, si ne želim več dolgo živeti —»

Zadnji derviš je izginil po soteski. Nad ujetniki pa je in krog njih, povsod, kjer je kaka skala nudila dobro zavetje, so se prikazale vilke, suhe, pa krepke postave — egiptovski vojaki. Vse polno jih je bilo —. Zdelo se je, da je kamenje na mah oživele. In kmalu so začeli prihajati na svojih kamelah po soteski, njihova temna lica so bila vsa razgreta od vročega zmagovitega boja in njihove oči so se bojažljivo bleščale.

Suh, dolg Anglež slamnatorumenih brk in malomarnega obnašanja je prijezdil mimo.

Ustavil se je pred gručo osvobojenih ujetnikov in pozdravil ženske.

«Dobili smo jih topot — prav v precep smo jih dobili —!» je dejal. «Zelo me veseli, da sem vam mogel ustreči z neznanotno uslugjo. Upam da se vam ni nič posebno hudega zgodilo! Pravim — tole vojskovanje je robat posel za nežne dame —!»

«Vi ste iz Wadi Halfe, kajne?» je vprašal Cochrane.

«Ne, mi smo od one strani. Naša četa je iz Sarrasa. Srečali pa smo se v puščavi z onimi iz Halfe. Mi smo

jih prijeli od spredaj, oni drugi pa jih držijo od zadaj. Imamo je popolnoma v pesti —. Zares past je tale soteska in prav sedaj se bo zaprla. Pojdite gori na skale, pa boste videli, kako jih ujamemo. Topot jim bomo dali dovolj, enkrat za vselej, pravim.»

«Nekaj naših ljudi je ostalo v oazi Selima. Bojimo se za njihovo usodo. Niste ničesar čuli o njih?»

Mladi častnik je resno nagubal čelo in zmajal z glavo.

«Huda reč tole —. Peklensko so zlobni, če jim slaba prede, pravim. Niti toliko nismo upali, da vas najdemo vobče žive. Veseli bomo, smo dejali, če vas pošteno maščujemo. In srečni smo, pravim, da smo vsaj nekatere rešili —.»

«Je še kateri Anglež z vami?»

«Archer je pri zadnji četi. Pride tod mimo, ker mislim ni drugega pota v puščavo. — Našli smo enega vaših tovarišev, tamle gori je, zanimiv dedec z rdečim pokri valom na glavi. Na svidenje, upam! Z Bogom!»

Poklonil se je damam, pozdravil po vojaško, potrepjal kamelo po vratu in odjezdil za svojimi ljudmi. «Druga ne moremo storiti, ko da počakamo, dokler niso vsi mimo, je dejal polkovnik. «Vsi morajo tođ ako hočejo za derviši.»

In kmalu so prišli. V dolgi, gosti črti so se usuli po soteski, črni in rjavi vojaki, Sudanci in Fellahi sami izbrani ljudje, kajti «kamelarji», obmejna četa egiptovska, ima le najboljše ljudi v službi.

Visok plečat mož z velikimi črnimi brki in z daljnogledom v roki je prijezdil z njimi.

«Halo — Archer!» se je hripavo drl Cochrane.

Častnik se je ozrl po njem s praznimi, tujimi očmi, kakor pogledamo človeka, ki ga še nikdar nismo videli.

«Jaz sem Cochrane. — Cochrane sem! Ne veste —? Skupaj sva potovala —!»

«Oprostite, gospod! Mene sicer poznate, ne vem odkod, jaz pa nisem toliko srečen, da bi poznal vas. — Poznam sicer polkovnika Cochrane, — pa vi niste Cochrane. Mož je bil za cel decimeter višji nego vi, črne lase je imel in —.»

«To je vse čisto prav in res, je vzkliknil Cochrane svojeglavno, «pa vi poskusite takole par dni pri derviših, — in videli boste, ali vas bodo prijatelji še spoznali —!»

«Dobri Bog —! Cochrane, — ali ste res vi —? Ne bil bi verjel —. Ampak strašno ste trpeli —! Čul sem o ljudeh, ki so osiveli v eni noči —, ampak — zares — hm —!»

«Pa je takol!» je zardel polkovnik. «Toda dovolite», je nadaljeval nervozno, «pametneje in praktičneje bo, ako za dame tule poskrbite jesti in piti, mesto da razpravljate o moji osebni zunanosti —!»

«To je pa tudi res! — Vaš prijatelj Stuart ve, da ste tu, prinesel vam bo kaj za pod zob. Ubogo in revno je», se je obrnil k ženskam, «pa najboljše, kar imamo seboj! Star vojak ste, Cochrane, zlezite gor na greben, pa boste videli lepe reči! In nič se ne mudite predolgo, v par minutah se bo predstava začela. — Ali še moremo kaj storiti za vas, preden se poslovim?»

«Čujte», je pravil Cochrane poželjivo, «ali imate pri sebi kako tako snov, kakor je na primer tobak —?»

Archer je izvlekel usnjato torbico, potegnil iz nje zadovoljivo debelo smotko in jo dal polkovniku, tudi z užigalicami mu je postregel. In nato je odjezdil za tovariši.

Stari vojščak pa se je naslonil na skalo, pozabil na derviš in na prestane bridkosti posebej in na ves okoli sebe vobče, si prižgal smotko in pohotno potegnil vase duhteči dim. Šele po tolikem pomanjkanju, po tolikem duševnem in telesnem trpljenju človek ve prav ceniti polno vrednost tobaka, njegovo dobrotno, mamečo in dražečo moč, ki pomirja živce in vzbuja otopelosti telesa in duše k novemu življenju. Srečen in zadovoljen je gledal za modrimi dimastimi krogi, ki so izginjali v zraku, s slastjo okušal prijetno ščegetanje dragocenega zelišča v ustah in v nosu in mehka, sladka udobnost in lenoba se mu je razlezla po vseh udih —.

Ženske so posele po skalah.

(Dalje prihodnjič.)

odirajoči zakon predložil, je kandidiral za radikale v Sloveniji.

Naravnost vnebovpijoče je povišanje desetke ali prenosnine pri kupnih, dednih in prevzemnih pogodbah. Do leta 1921, ko je bila še naša stranka v vladi, se je plačalo desetka od dednih in prevzemnih pogodb samo 1½% desetka. Ko so stopili v vlado samostojneži in demokrati, se je desetek zvišal na 5%, oziroma na 6%. Po novem predlogu bodo desetek in pristojbine, ki so v zvezi z desetkom, znašale 10%. In pogoji? Desetek se v bodoče (po predlogu finančnega ministra) ne bo več plačeval od svote, za katero je sin prevzel posestvo, ali od svote, za katero je kupljeno posestvo. V bodoče bodo desetek računali od takozvane «prometne» vrednosti. Radi tega bodo morali notarji in odvjetniki v prevzemne ali kupne pogodbe poleg prevzemne svote ali kupnine, postaviti tudi prometno ali prodajno vrednost. Vzemimo slučaj: Oče preda sinu celo imovino za 100.000 dinarjev. A notar ali sodni izvedenci bodo posestvo cenili na 400 tisoč dinarjev. Vsled tega sin ne bo plačal desetka od prejemne svote, ampak od cenilne svote, t. j. od 400.000 dinarjev. Ako je navadno kmetško posestvo, kje bo vzel denar, da plača okroglo 40.000 (štiridesettisoč) dinarjev desetka? In če se mora izplačati dedščine, prevžitek itd.! Silna odgovornost se naloži ob tej priliki občinam, posebej se županom. Zakonski predlog pravi, da je občinske predstojnik ali njegov namestnik dolžan tekom 10 dni, ko se je sklenila prevzemna ali kupna pogodba, posestvo (imovino) preceniti in takoj poslati okrajnemu sodišču poročilo o cenitvi. Ako bi sodišče smatralo, da je župan predložil neresnično poročilo o cenitvi, kaznuje se ga z globo 500 do 2000 dinarjev! Če pa občinski zastopniki ne bi hoteli izvršiti cenitve in ne v roku od 10 dni, se še posebej kaznujejo z globo od 100 do 500 dinarjev. Naravnost blazno je določilo tega načrta na strani 6, ki pravi, da bodo naknadne cenitve vršile posebne komisije. V tej cenilni komisiji bodo: načelnik finančne oblasti, državni inženjer ter zastopnik občine in prizadeti lastnik. Proti odločitvi te cenilne komisije pa ima lastnik pravico pritožbe tekom 15 dni na generalno direkcijo posrednih davkov v Beogradu (!?). Proti odloku te direkcije ni nobene pritožbe.

In sedaj pride najhujše!

Ako bi gorej imenovana komisija ugotovila, da je razlika v vrednosti, ki je navedena v kupni ali prevzemni pogodbi preko 15%, se prodajalec in kupec (ali prodajalec-oče in prevzemnik-sin) kaznujeta še poleg redne prenosnine z dvakratno globo, torej v gornjem slučaju za 80.000 dinarjev. Plačati pa morata tudi vse stroške cenilne komisije. In še ni dovolj! Radikal Stojadinović predlaga, da se prodajalec in kupec kaznujeta glede na višino «prikrivite» vrednosti z denarno globo po 100 do 50.000 din.

Mnogokrat se zgodi, da prevzemna ali kupna pogodba ne drži. Vzemimo slučaj, da se nameravana zemljišna razdere. A ker je bila prevzemna pogodba pred notarjem že prej sklenjena, mora se plačati desetek od pogodbe. Isti predpis velja, če se kupna pogodba razdere. Zgodil se marsikaterikrat, da kupec ne dobi posojila. In kljub temu mora plačati desetek. Take določbe menda nima na celem svetu noben zakon.

Taksa se mora plačati v roku od 15 dni, ko se je podpisala pogodba. Kdor v 15 dneh ne plača takse, se kaznujeta kupec in prodajalec skupno (solidarno) z denarno globo v višini trikratne redne takse (stran 7 in 8, pripomba zakonskega predloga). Vzemi svinčnik v roke in računaj! Če cenilna komisija razsodi, da si prepoceni oddal otroku posest, bodo tebe in tvojega naslednika s temi taksami in globami tako kaznovali, da bosta morala obadva s culico po svetu . . .

Občine, cerkve, zavodi, ustanove, zadrage in društva bodo morala po tem zakonu plačevati vsako 5. leto (dosedaj vsako 10. leto) od svoje imovine — prometne vrednosti — poseben davek, ki se zove «ekvivalent». Plačali bodo od cenilne vrednosti 0.4% od premičnin ter 0.2% od nepremičnin. Dasiravno so gorej omenjene občine, zavodi itd. plačale leta 1922 za 10 let naprej ta davek, kljub temu bodo morali plačati ta davek zopet s 1. januarjem 1924.

Nadalje se uvede nov davek na gostilniške račune. Strašno povišane so takse za listine obrtnikov, dijakov itd. itd.

Ko se je v finančnem odboru dne 19. julija pričela razprava o tem novem zakonu, koji vsebuje tako grozna bremena, so naši poslanci Pušenjak, Vesenjani in Zehot skupno z drugimi poslanci opozicije nastopili z vso silo proti temu zakonu. Vlada se je uplašila in drugi dan niti seje ni več sklicala. Kaka bo usoda vladnega predloga, se bo videlo te dni. Naši se bodo borili do zadnjega.

V prihodnjih številkah «Gospodarja» bom nadaljeval z priobčevanjem in kritiko tega zakonskega načrta.

Naši poslanci za izvoz naših vin

(Interpelacija narodnih poslancev dr. Josipa Hošnjeca in Antona Sušnika na gg. ministre za poljedelstvo, trgovine in financ.)

Vlada kraljevine SHS je z zakonom o dvanajstih letih za mesec julij, avgust in september 1923 ljudstvu naložila nova velika davčna bremena s 500%no doklado na zemljiški davek in 30%no doklado na druge direktne davke. Ta davčni povišek je proračunjen za Slovenijo v znesku 37.424.550 dinarjev in sicer 6.642.126 din. na raznolike neposredne davke in 30.871.425 D na sam zemljiški davek. Vlada je že tudi narodni skupščini

predložila zelo obsežno in občutno povišanje indirektnih davkov (taks, trošarin, pristojbin), ki je tudi preračuneno na pol milijarde din.

Vsa ta povišanja bodo najtežje zadela delavske sloje ljudstva in med njimi zlasti kmeti. Ako vlada zahteva od kmetijskega ljudstva v Sloveniji, da mora mesto 6.156.285 din. plačati 30.871.425 din. samo na zemljiškem davku, je njena dolžnost, da ustvari vse potrebne pogoje, da kmet more plačati tako povečano svoto. V tem oziru mora vlada poskrbeti za to, da zamore kmet to, kar je pridelal na njivi in na travniku, kakor tudi živino in pridelano vino po času primernih cenah prodati. Ako bo vlada to svojo bistveno dolžnost kakor doslej tako tudi odslej dosledno zanemarjala, bo kmet v najbližjem času obnemogel pod ogromno težo davkov in plačil ter padel v brezno dolgov.

Smatramo za svojo dolžnost, da g. ministra opozorimo na eno izmed najvažnejših panog našega narodnega gospodarstva: na vinogradništvo. Po izkazu statistike poseduje naša država nad 200.000 ha vinogradov s povprečnim letnim pridelkom približno 4 milijonov hl vina, od katerega se okoli tri četrtine doma porabi, okoli 1 milijon hl v vrednosti najmanj 250 milijonov din. pa preostane za izvoz.

Dolžnost naše vlade bi bila, da ta izvoz na vse načine pospešuje. Poslanci našega kluba smo vlado pri vseh prilikah, ki so bile možne, opozarjali na njene naloge v tem oziru. Zahtevali smo znižanje železniških tarifov za pošiljanje vina, namenjenega za izvoz; oprostitev takega vina od vseh pristojbin; čim hitrejšo odpravo za izvoz namenjenega vina ter v to svrhu poslano prazne posode od strani naših železnic; točno odpravo vinskih transportov in transportov za polnjenje poslano prazne inozemske posode od strani naših carinarnic. Zlasti pa vladi kličemo v spomin naše zahteve, da mora pri vsaki trgovinski pogodbi s sosednimi državami štiti interese domačega vinogradništva ter vpoštevati zahteve naših vinogradnikov.

Pri sklepanju trgovinske pogodbe s Čehoslovaško je vlada storila prvi poizkus, ki pa se je ponesrečil zaradi velike uvozne carine na vino (5 čK = 15 din.) in drugih velikih stroškov. Kot glavni vinski trg za vino iz Slovenije in zlasti iz Slovenske Stajerske pride v poštev Avstrijska republika. Na Slovenskem Stajerskem se pridelava v desetletnem poprečju na leto približno 400.000 hl vina, od katerega se kakih 150.000 hl porabi doma, 50.000 hl izvozi v druge pokrajine naše države (zlasti v Ljubljano, Zagreb in Beograd), kakih 200.000 hl pa preostane za izvoz v vrednosti najmanj 50—80 milijonov din. To vino je bilo posebno priljubljeno v alpskih državah sedanje Avstrije in zato je sosedna Avstrija od prirode dani trg za slovenska vina.

Zadnji čas se nadaljuje pogajanja za sklep trgovinske pogodbe med Avstrijo in našo državo. Pri tej priliki naša vlada ne sme pustiti iz vida svojo velevažno dolžnost, da doseže ugodnosti za izvoz naših vin v avstrijsko državo.

Avstrijskemu narodnemu svetu je nedavno bila predložena trgovinska pogodba med Avstrijo in Italijo, na podlagi katere se je carina pri vinih preko 13 stop. znižala na polovico, to je od 60 na 30 zlatih kron. Poleg tega se je ista postavka določila za določen kontingent (50.000 hl vina in 50.000 hl vinskega mošta) iz Tridentske in Julijske pokrajine ne glede na vsebino alkohola.

Te ugodnosti, ki so predvidene za izvoz italijanskih vin v Avstrijo, so velike važnosti tudi za nas, ker sentžermenska mirovna pogodba določa, da ugodnosti, ki jih doseže kaka zavezniška država, veljajo tudi za ostale zaveznice. Tako bi pogoji za izvoz italijanskih vin v Avstrijo veljali tudi za uvoz naših vin v to državo.

Naša vlada bi torej morala pri sklepanju trgovinske pogodbe z Avstrijo zahtevati, da se avstrijska uvozna carina na vino, ki znaša 60 zlatih kron za 100 kg, zniža na 30 zlatih kron pri uvozu boljših vin, za uvoz navadnih namiznih vin pa na 15—12 zlatih kron. Še posebej pa se naj dovoli primeren kontingent vina iz Slovenije brez ozira na vsebino alkohola, ker je tudi pred vojno večina vina šla iz Stajerske v današnjo Avstrijo, ki brez njega sploh ni mogla vnovčiti svojega nižjeavstrijskega pridelka.

Izvoz našega vina v Avstrijo je tačas conditio sine qua non za obstanek vinogradništva v Sloveniji in zato mora vlada pri tolstvarni obravnavi zahtevati, da se dovolijo morebitne ugodnosti pri uvozu živil (žita, mesa) iz naše države v Avstrijo in pri uvozu industrijskih produktov iz Avstrije v našo državo le pod pogojem, ako Avstrija kot kompenzacija dovoli primerne ugodnosti pri uvozu našega vina. Pri tem pa bi se ne smelo omejiti na 13%na vina, marveč na 10%na, ker je pri nas primeroma malo takega vina, ki bi imelo toliko odstotkov alkohola.

V zadnjem času je tudi Madžarska sklenila pogodbo s Švico za uvoz mesečnih 50.000 hl vina po znižani uvozni carini. Tudi naša vlada bi lahko dosegla to ugodnost od Švice, če bi kot kompenzacijo za olajšanje uvoza naših živil v Švico zahtevala enake ugodnosti za uvoz našega vina.

Pokazati je treba tudi na sosedno Italijo, ki je za svoje vino ne samo znala pridobiti čehoslovaški in avstrijski trg, marveč je že tudi podvzela nekatere korake za izvoz svojega vina v našo državo. Poslanec Pesante je na italijansko trgovsko in finančno ministertvo stavil predlog za izvoz 300.000 hl goriškega in istrskega vina v kraljevino SHS z najmanjšimi carinskimi stroški. Svoj predlog skuša Pesante opravičiti s tem, da se je z novimi carinskimi tarifi, ki so stopili v veljavo dne 1. julija t. l., znatno znižala carina za uvoz zvine iz Jugoslavije in se je za nekatere predmete celo povsem uknila, vsled česar naj bi v kompenzacijo naša vlada

dovolila omenjeni uvoz vina iz Julijske pokrajine. Kaj bi tak uvoz vina iz Italije pomenil za naše vinogradništvo, ni treba še posebej omeniti. Vlada, ki bi kaj takega dovolila, bi sama podpisala smrtno obsodbo našim vinogradništvom. Opasnost pa tudi preti od druge strani. Med vinogradniki na Francoskem je nastalo mogočno gibanje za to, naj Francoska popolnoma prepove uvoz vina iz inozemstva, ker domači pridelek popolnoma zadostuje za potrebe domač. konsuma. Ako se to zgodi, bo dalmatinskim vinom zabranjen uvoz na Francosko, kar bo na škodo ne samo naši izvozni bilanci, marveč celotnemu našemu vinogradništvu.

Vprašamo torej g. ministra:

1. Ali je voljan storiti vse korake za pospešitev izvoza naših vin v inozemstvo ter dovoliti v to svrhu vse primerne in potrebne olajšave?

2. Ali boče pri sklepanju poedinih trgovinskih pogodb med našo državo in drugimi državami štiti interese našega vinogradništva?

3. Ali je voljan pri sklepanju trgovinske pogodbe med našo državo in avstrijsko republiko zahtevati za izvoz naših vin, zlasti onih iz Slovenije, največje ugodnosti in ta pogoj smatrati kot bistven in neizogiben?

Beograd, dne 21. julija 1923.

Orlovski dan v Soštanju.

Prvič je priredila orlovska mladina dne 22. julija večji javni nastop v našem mestu, a še ta prvi nastop je bil tako lep in veličasten, da si je Orel naenkrat osvojil srca vseh dobrih. Ze dolgočasne in skrbne priprave so obetale nekaj lepega, a uspeh je presejal vse naše pričakovanje. Pri pripravah se je zlasti pokazala orlovska neustrašenost, saj so domači Orli v največjem naliivu v četrtek pod spretnim vodstvom navdušenega podpornega člana g. Novaka iz Družmirja postavili tri velike mlaje (skupno 5, visokost 23 m), dekleta so pa napletla več ko 1000 metrov vencev tako, da so telovadišče in slavnostne prostore spremenile v prelepe vrtove. Vse je nestrno pričakovalo slavnostnega dneva.

Sprejem in pohod na mestni trg.

Ze od ranega jutra so od vseh strani prihajali okrašeni vozovi in pešci, zlasti sta pa oba dopoldanska vlaka pripeljala mogočno četo orlovske mladine in njenih prijateljev. Na kolodvoru jih je čakal domači odsek in po bratskem pozdravu se je razvil veličasten sprevod v mesto. Na četu je jezdila domača orlovska konjenica, njim je sledil moški naraščaj nižji in višji (190) za njimi gojenke in mladenke (okrog 70), nato pa rudarska godba iz Trbovelj (31 mož), ki je neumorno igrala. Za godbo je sledilo 5 orlovskih praporov, nato pa člani (120) in članice (116) ter narodne noše iz St. Petra v Sav. dolini. Vsega članstva v kroju je bilo okrog 500, enako število pa ga je bilo v civilnih oblekah. Sprevod so celo pot na trg obsipali s cvetjem in prijazno pozdravljali. Na trgu pa se je že zbrala med tem ogromna množica, ki so jo cenili na 3—4000 ljudi.

Služba božja in zborovanje.

Pri krasno ozaljšanem Marijinem znamenju je imel slovesno pridigo č. g. Munda iz Celja, asistirano sv. mašo pa č. g. dekan Rotner iz Skal. Med sv. mašo je krasno prepeval domači pevski zbor pomnožen s šentandražkim pod vodstvom gospoda organista Vinko Satterja, vmes pa je dovršeno igrala godba cerkvene skladbe. Prizor na slikovito orlovske armade zbrano pred Marijinim znamenjem, obkoljeno od neštete množice vernega ljudstva je bil nepopisno lep in ko je pri povzdigovanju se cela ta armada vrgla na kolena pred Bogom in so se zastave pripognile v pozdrav, tedaj se je marsikatero oko zasolžilo in vsi smo čutili, kjer jemlje Orel svojo moč. «Kristus, Ti naš vojvoda», tako je stalo nad altarjem in v živi veri v Kristusa je vir vseh uspehov, ki jih lahko s ponosom kažejo naši Orli.

Takoj po sv. maši se je z državno himno otvorilo zborovanje, ki ga je vodil okrožni predsednik brat Ocvirk. Pozdravili so zborovalce domači župan g. Novak, predsednik odseka Soštanj br. Hrastnik in v imenu delavcev tajnik JSZ tov. Gajšek. V imenu orlovske podzveze pa je v daljšem govoru utemeljeval pomen Orlovstva g. dr. Hodžar. Vsi govorniki so bili sprejeti z živahnim odobravanjem. Z orlovske himno se je zaključilo lepo orlovske zborovanje.

Javna telovadba.

Na okusno in bogato ozaljšanem telovadišču poleg cerkve se je zbralo do 2000 gledalcev, ki so pazljivo sledili vsem vajam. Prvi so nastopili člani (vsled premalega prostora samo 104), ki so po slikovitem rajalnem pohodu prav dobro izvajali letošnje proste vaje. Sledil jim je nižji naraščaj (120), ki so s strunnim izvajanjem izzvali veliko odobravanje. Ugodno so izpadle vaje članic in povoljno vaje gojenk. Lepe so bile tudi brnske vaje, ki so jih izvajali vaditelji v treh zvezdah in težke vaje višjega naraščaja iz Soštanjja, ki je nastopil v lepih novih krojih. Zelo so ugajale tudi s petjem slovenskih narodnih pesmi, ki jih je izvajal zelo dobro krožek od St. Jurja ob Taboru, prav posebno pa zares slikovite vaje mladenk iz Soštanjja s cvetnimi loki, ki so prvič nastopili v zelo ljubkih novih krojih. Jako dobro so se tudi posrečile lepe skupine, ki jih je delalo 40 telovadcev srenje Soštanj pod vodstvom srenjskega načelnika brata Lojza Satterja, ki jih je občinstvo kar v sredi prekinilo z viharnim odobravanjem. Višek pa je vsekakor doseglo odobravanje pri orodni telovadbi, pri